

IZHAJA VSAKI DAN

Udi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične številke se prodajajo po 3 avd. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Pistoiji, Sezani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele številke po 5 avd. (10 stot.).

CELASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 milimetra. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 3 st. mm, oglasnice, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka naslednja vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorako.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

na vsako leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbo brez doplačane naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljske izdaje „EDINOSTI“ stane: celoletna K 1-20, pol leta K 10.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in rokopi si ne vračajo. Naročnino, oglase in reklamacije pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik koncesij lista „Edinost“. — Tiskarna koncesija lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18. Pošiljalnica in račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI.

Nadvojvoda Fran Ferdinand v Trstu.

ISL 3. Nadvojvoda Fran Ferdinand je prispel semkaj ob 8. uri in pol zjutraj v spremstvu svojega komornika barona Rumerskircha. Na kolodvoru ga je pozdravil cesarjev krični pobočnik major Bronn, ki je nadvojvodo spremljal v hotel „Elizabet“.

ISL 3. Nadvojvoda Fran Ferdinand je s svojim komornikom odpotoval ob 4. uri 21 minut.

Aehrenthal v avdijenci pri cesarju.

ISL 3. Minister za unanje stvari baron Aehrenthal je bil danes pri cesarju v avdijenci, ki je trajala od 9. in pol do 11. ure predpoludne. Po avdijenci je cesar vsprejel nadvojvodo Frana Ferdinanda. Ob 12. uri in pol je bil minister za unanje stvari v avdijenci pri nadvojvodi Franu Ferdinandu v hotelu „Elizabet“.

ISL 3. Baron Aehrenthal je z odposlancom pl. Gaggern ob 4. uri 35 m. odpotoval v Solnohrad.

Tittoni in Aehrenthal.

SOLNOGRAD 3. Italijanski minister za unanje stvari Tittoni je v avtomobilu prispel ob 6. uri zvečer semkaj s soprogom in sinom.

SOLNOGRAD 3. — Minister za unanje stvari baron Aehrenthal je prispel semkaj v spremstvu odposlanca barona Gaggern.

SOLNOGRAD 3. Baron Aehrenthal je takoj po svojem prihodu šel pozdravit Tittonija ter ga je z obitelji vred povabil na večerjo.

Nadvojvoda Fran Ferdinand na vojaških vajah.

DUNAJ 3. Nadvojvoda Fran Ferdinand odpotuje v soboto v Metz, da se na povabilo cesarja Viljema udeleži velikih nemških vojaških vaj.

Cesar ni vsprejel Ebenhochove demisije.

DUNAJ 3. Cesar ni vsprejel demisije ministra za poljedelstvo dr. Ebenhocha. Izrekel mu je najvišje zadovoljstvo za vodstvo njemu izročenega resorta.

Konferenca ogrskih škofov.

DUDIMPEŠTA 3. Danes ob 10. ure predpoludne do 1. ure pop. se je pod predstvom kardinala kneza primasa Vazary-ja vršila škofjska konferenca, katere so se razum kardinala nadškofa dr. Samasse in škofa barona dr. Hornika in dr. Boromisze, udeležili vsi člani episkopata. Škofje so nadaljevali nedavno prekinjene razprave o avtonomiji in kongruji ter so povsem soglašali s stališčem ministerstva. Konečno je konferenca rešila več stvari tičočih se šolskega pouka.

Fuzija madjarskih strank.

BUDIMPEŠTA 3. Več tukajšnjih listov je poročalo, da je bila cesarju izročena spomenica o nameravani fuziji madjarskih strank.

BUDIMPEŠTA 3. Ogrski brz. biro poroča: Nasproti govoricam o fuziji koaliranih strank se kategorično izjavlja, da se v zadnjem času niso taka pogajanja vršila. Istotako je absolutno neresnično, da bi bil izid takih razprav predložen kroni v obdobju.

Vojaška šola pogorela.

PARIZ 3. Neka brzojavka iz Lizbone poroča, da je tamkaj v minoli noči pogorela vojaška šola. Od 900 častnikov in podčastnikov, ki so se le z veliko težavo iz gorečega podolja rešili, jih je bilo mnogo ranjenih.

Gasilci so preprečili, da se ni ogenj razširil na bližnje zaloge smodnika.

Zdravje romunskega kralja.

BUKAREŠT 3. „Romun. agencija“ poroča iz grada Peleša, da sta zdravnik prof. Norden in dr. Holzneht preiskala kralja in konstatirala, da je njegovo stanje zadovoljivo. Oba dunajska zdravnika odpotujeta jutri s Sinaje.

Cesar Viljem v Strassburgu.

STRASSBURG 3. Cesar Viljem je prispel semkaj na cesarske vojaške vaje, ki se prične te dni.

Nizozemska in Venecuela.

HAAG 3. Danes zvečer je odplul v venecuelske vode oklopni križar „Friesland“. Za sedaj ne odpošlje pomorska uprava nadaljnih ojačenj.

IZ TURČIJE.

CARIGRAD 3. Štrajkovsko gibanje na solunsko-orijentalski železnici traja dalje. Vstavljen je tudi osební promet. Na carigrasko dionopeljski progi je pričel deželni štrajk. Bati se je, da izbruhne splošen štrajk.

IZ MAROKA.

PARIZ 3. „Matin“ priobčuje razgovor z El Mokri-jem v Meduni. El Mokri je izjavil, da je Abdul Aziz po dolgem premišljevanju opustil vsak nadaljnji boj in prepušča v sporazumu s svojimi ministri prestolje Mulej Hafidu. Abdul Aziz namerava odpotovati v svete kraje, potem se pa želi nastaniti v Fezu, Marakešu ali Mekinesu.

PARIZ 3. General D'Amade je včeraj brzjoval: Med Mtugijem in obema Glanisi je prišlo včeraj do hudega boja. V boju je bil eden Glanisov, guverner iz Marakeša, od lastnih čet ubit, mehala njegovega brata je bila popolnoma poražena in razkrojena.

PARIZ 3. „Matin“ poroča, da je minister za unanje stvari Pichon takoj za nemkim poslanikom svetnikom baronom Lancken vsprejel angleškega poslanika Berthie. „Matin“ hoče vedeti, da nima Francija tudi sedaj povoda, da menja svojo maroško politiko.

Marijine lažne 3. Angleški kralj odpotuje jutri od tukaj. Kralj je podelil županu dr. Reiningerju in ravnatelju gledališča Lasla Viktorijin red IV. oziroma V. razreda. Več drugih oseb je dobilo dragocena darila.

Brno 3. Brnska trgovinska in obrtna zbornica je v nujni vlogi na trgovinsko ministarstvo prosila, naj se c. kr. vlada v svojem trgovinsko-političnem programu glede balkanskih dežel ne da motiti. Zbornica kaže na veliki pomen ureditve trgovinsko-političnih razmer do teh dežel na posamične industrije Avstrije sploh in okraj brnske trgovinske zbornice posebej, ter na potrebo, da se trgovinske pogodbe, sklenjene z zapadnimi državami spopolni s pogodbami z balkanskimi državami.

Par besedi o ustanovljenju novih denarnih zavodov.

(Dopis.)

Prava sreča za slovenski narod in še posebej za nas Tržačane je, da smo si, dasi pozno, ustanovili vrsto denarnih zavodov. Da smo prišli mi Tržačani tako pozno do svojih denarnih zavodov, temu ni iskati krivde v naši nemarnosti, pač pa v okolnosti, da smo že pred 25 leti imeli voljo za take ustanove — manjkalo pa nam je kapitala in strokov-

njakov. Ta dva sta glavna faktorja na ustanovljanju denarnih zavodov.

Brez potrebnih denarnih sredstev in brez strokovnjakov naj se ne ustanovlja takih zavodov! Sešli smo se bili nekoč na bivšem „Zelenem hribu“. Bilo nas je kakih 50 oseb. Med nami sta bila tudi pokojni državni poslanec vitez Ivan Nabergoj in pa pok. Vučetič, podpredsednik tržaške trgovske zbornice. Prvi je izjavil, da ne more vsprejeti predsedništva pri nameravane denarnem zavodu, ker za tako težavno in zelo odgovorno mesto nima nikake izkušnje. Drugi bi pomagal, a ker je podpredsednik laške trgovske zbornice si ne upa nastopiti javno. Vsi ostali smo bili le delavci, uradniki, z eno besedo rečeno — nemaniči!

Tužnim srcem smo odhajali, uverjeni, da mi ne moremo ustanoviti zavoda, ki se je porodil nekoliko let pozneje pod imenom „Tržaška posojilnica in hranilnica“. Da bi bili mi ustanovili ta zavod, bi se bila stvar gotovo ponesrečila, ker tedaj nismo uživali nikakega zaupanja pri onih slojih, ki so imeli vsaj nekoliko sposobnosti in kapitalov in ki so pozneje res ustanovili zavodič pod imenom „Tržaška posojilnica in hranilnica“. Kako se napredovalo prvih 6—7 let v „T. P. H.“, je razvidno iz statistike tega zavoda, a da se je mala posojilnica razvila do sedanje njene mogočnosti in velikosti, na tem gre zasluga ljudem, ki so nastopili pozneje in ki so znali razviti malo posojilnico v zavod s sedanjimi dimenzijami.

Danes imamo na razpolago ljudi in mnogo več sredstev, a imamo tudi že lepo organizacijo denarnih zavodov.

Ker pa ljudje mislijo, da je ustanovljanje denarnih zavodov nekaka igrača, jim hočemo povedati, da je tako ustanovljanje zelo težka, koščljiva in nevarna stvar.

Vrednost denarnega zavoda je odvisna od vrednosti zadružnikov, a vrednost zadružnikov se ceni le po njih nepremičnem imetju. Ako bi imel kak denarni zavod tudi tisoče zadružnikov neposestnikov, bi ne našel zaupanja, ne pri vlagateljih, ki so za mal denarni zavod glavna stvar, in ne pri drugih denarnih zavodih, do katerih se mora sleherni denarni zavod zatekati, ko mu primanjkuje denarja. Tudi, ko bi tak zavod imel par stotin posestnikov med zadružniki, a bi ne imel vlagateljev, bi se ne mogel vzdržati. To bi pisec teh vrst lahko dokazal s konkretnimi slučajji. Ker pa nečem objavljaliti imen — bo dobro, da se sleherni, ki hoče ustanovljati kak manjši denarni zavod — da prav dobro poučiti o stvari. Ustanovitev bi bila sicer lahka stvar, a drugo vprašanje je — bi se li tak zavod mogel vzdržati? Recimo, da bi se pri nas ustanovil denarni zavod, ki bi imel nalogo delovati med delavskimi sloji. Recimo, da bi ta zavod imel zraven mož strokovnjakov, tudi potrebnega kapitala. Tudi kapital bi razposodil delavcem zadružnikom proti poroštvu dveh, treh in več porokov. Vsi ti bi bili pridni in poštenj. — Dekler so zdravi in imajo zasluzka, bi tudi pošteno vračali vzeto posojilo. Toda, kaj bi se zgodilo, ko bi te poštene ljudi zadela bolezen, brezdelje itd.? Denarni zavod bi moral trpeti izgubo, ker bi ne imel kaj vzeti in sličnih slučajev bi se pri petilo prav gotovo.

Poznamo posojilnice, ki imajo same posestnike za zadružnike, a ne morejo vspevati, ker — nimajo vlagateljev.

Ako torej uvažujemo dejstvo, da imamo v Trstu — vsaj za sedaj — dovolj narodnih

denarnih zavodov in ako pomislimo, da je ustanovljanje takih zavodov zelo, zelo koščljiva stvar — spojena z veliko nevarnostjo, pribajamo do prepričanja, da kedor misli na ustanovljanje novih zavodov, mora stvar zelo resno premisliti, oziroma iskati nasvetov pri strokovnjakih.

Polom enega samega, bilo tudi m alega denarnega zavoda bi več škodil narodni stvari sploh, nego bi koristila ustanovitev stotine novih zavodov. Iga tega se moramo mi zelo bati! Misel na tako nevarnost mi je narekovala te vrstice, ki naj služijo v memento našemu ljudstvu!

Delo za bodoče parlamentarno zasedanje.

„Narodni listy“ javljajo: Ob zopetni otvoritvi zbornice poslancev predloži vlada nastopne načrte: proračun za leto 1909; proračunski provizorij za 6 mesecev, do 30. junija; trgovinsko pogodbo s Srbijo; vladno naredbo, s katero se je rečena pogodba začasno uveljavila z dnem 1. septembra; načrti o poddržavljenju severo-zapadne, južno-severne nemške zvezne železnice in državne železniške družbe; potem načrt glede splošnega zavarovanja penzij za starost in za slučaj obnemoglosti; in — slednjič — brzkone tudi jezikovni zakon za Češko.

Kriza v razmerju med krščanskimi socialisti in agrarci

radi uveljavljenja trgovinske pogodbe s Srbijo se širi vedno bolj. To je bilo predvidjati na razlogov, ki smo jih te dni konkretizirali na tem mestu. Da ponovimo: Krščanski socijanci vedo, da rizikirajo vso svojo politično pozicijo in potenco, se ako radi trgovinske pogodbe s Srbijo poderejo mostovi, ki jih spajajo z vladnimi krogi. Zdrav egoizem jih sili torej, da se upirajo besnenju agrarcev pod vodstvom viteza Hohenbluma, ki mora — ako ni vapelu — zrušiti sedanji vladni zistem. Zato so krščanski socijanci začeli energično borbo proti agrarcem.

Predvčerajšnjim so priredili krščanski socijanci na Dunaju protesten shod proti — kakor naglašajo — pretiranim zahtevam dunajskih agrarcev. Naglašali so, da mesto dunajske plačuje 87% doklad na Niže-Avstrijskem. Zato ima dunajsko prebivalstvo pravico upirati se temu, da bi kmetje narekovali zakone in cene živilom. Shod je zahteval, naj se trg za živino poddržavi, da se stori konec pretiranim spekulacijam agrarcev.

Kakor vidimo torej, so začeli dunajski krščanski socijanci ubirati ojastrane strune proti agrarcem. Prepada med enim in drugim se širi.

Ta sedaj navstali spor je interesantna etapa v procesu krščansko-socijalne stranke. Ta se je jela razvijati na Dunaju iz srednjih stanov in se je opirala v prvi vrsti na male obrtnike. Potem se le je raztegnila svoj razvoj na deželo, hoteč postati nekaka državna stranka. Tu pa je zašla v neprijetni položaj, da je morala zastopati agrarne in mestne interese kateri poslednji pa so v navskrižju vsaj s pretiranimi agrarnimi interesi.

Zato je prišel za krščanske socijalce psihološki moment, ko morajo dati slovo svoji dvoumni igri in odpuhnuti od sebe izrečno agrarne elemente. Tega pa brzkone ne store in bodo skušali tudi nadalje lodirati.

PODLISTEK.

2

Nekdanji uglied.

Spisal Ivo Trošt.

Veri se je odpirala bodočnost, kakor v nedozirno daljavo se raztezajoča širna ulica, tehanski prospekt, a poleg nje mlad častnik, raven kot sveča, natančen do pitice, ljubezniv, zadolžen, ponosen in ljubosumen na svojo — čast in svojo sablco... Mama ji je celo velela, da mora biti povsod z Wehrmaierjem prijazna „ker se še ne ve, kaj nameruje.“ Ta zapoved, ta v samo večnost se končujoči prospekt življenja, ta čast in sablica, ki bosta oba privezana na njo, je Vera vselej pretresla, da je čutila in srcu mrz in neopisno praznoto. Toda Palmičeva gospa, sama oficirske rodbine, sama vzrasla in vzgojena v sličnem vzduhu, ve, kaj se spodbuja; mama Adela ima svoje manire, posebne nazore. Še danes ve, da zna očarati, zapovedovati in — da potrebuje častilcev.

Na običajnih večerih je bila Vera z vitkim Wehrmaierjem — lep par. To je laskalo

njenemu materinskemu ponosu, a še bolj ji je bil všeč mladi častnik, kadar je dvoril — nji.

Prišla je pomlad in v naravi se je začelo novo življenje. Utihihli so akordi razburilive glasbe na zaduhlih plesiščih. Božje solnce je vabilo meščane pod milo nebo, na prijazno prisolnjo, kjer čuti srce tudi ne-hote na samem dnu se porajajoče nove kali življenja, novo energijo, novo bodočnost, novo ljubezen. Pri Palmiču so menili, da pride v kratkem pl. Wehrmaier in poprosi za Vero, samo Vera je vedela, da ga ne bo kmalu, ker je začel sploh izostajati na skupnih izletih, ki so jih prirejali v mestno okolico. Celu všeč ji je bilo, kadar se je oprostil, da je zadržan.

Vratilo so se vroči dnevi junija in julija. Imovitejšim meščanom je začelo biti prevroče na tržaškem tlaku. Selili so se večinoma na deželo. Tudi Palmičevim se je stozilo po tistem Podbrdju in že prve dni julija je bila roditelja zopet na letovišču. Črnolase glavarice Palmičevih naslednikov so švigale po vasi, po travnikih, gozdih in hribih, po travi in žitu, po cesti in solati, preko gredic in po posutih stezicah. Izteklihi in našli so vse, karkoli bi jih utegnilo zanimati in zabavati. Tudi Vera in Ivanec, ki se nista iskala, sta se srečala že prvi večer ter

v spremstvu skrbne mamice kakor tudi ob vencu malone vseh drugih gospa na letovišču nadaljevala svoje — lasko jesen pretrgane — pogovore o jezikih in metodah. Ob teh pogovorih se je poznalo obema, kakor da sta drug drugega pogrešala že davno.

Nekaj dni pozneje se je zazdelo Veri prav in koristno, da bi se učila tudi slovenskega jezika letošnje poletnice. Z mano najbrž niste obravnavali tega predloga in njega potrebnosti povsem gladko? Toda soboto potem je došel k svoji obitelji kakor običajno papa Josip in združeni moči vedoželjne Vere kakor tudi nje vedoželjnosti se čudečega pavana se je moral udati neupravičeni upor gospe Adele.

„Vidiš, mama, našega bokarja,“ je dejal Palmič z lahkim, mehko zvnečim glasom. „Prej se v vojaški šoli ni maral učiti slovenskih jezikov, sedaj je kot kadet nastavljen k čistohraškemu polku v — Otočac. Prej ni maral, zdaj mora.“

Samo za ta argument bi Vera objela pa pana in poljubila na skrbno gojene brke, dočim ji je misel uhajala k Ivanu in duša poljubljala z vso slastjo njegove kratke plave brčice, da jo je sladko opojno žgal ogenj dotikajočih se je ustnic. Pozneje je Palmič prvemu ugovoru v podporo priložil še drugega: da se namreč spodobi, naj zna hčerka

tudi jezik svojega očeta. A Vera ni tega več niti umela, niti slišala.

Tako je bila zmaga dobljena — tudi brez Verinih solza.

Naslednji dan sta začela z Ivancem: on poučujoč svojo učenko v slovenski slovnici in ona primerjaje oblike tega jezika s francoskim poplajajoč njegovo znanje v tem jeziku; obema so pa govorile oči vsemu človeškemu rodu umljiv jezik — ljubezni. Kateri izmed teh treh jezikov ju je zanimal najboljše, se ugane kaj težko. Nekaj izdaja samo na miziči med njima venoča vrtnica. Vera je namreč danes prva došla z mamo na vrt in natrgala cvetic, da ž njima podraži Ivanca, ko bo zopet nadaljeval svoje ljubezenske dovipe med poukom.

Danes se je učela...

On je došel sicer kakor vselej pravočasno, donesel knjige, ki sta se o njih zadnjič dogovorila, da bi bile potrebne — po najnovejši metodi. Po ljubeznivem pozdravu gospe mami in potem še hčerki sede Ivanec na svoje mesto — zamišljen ali še raje raztresen.

Začne se slovenski pogovor, seveda z nemškim poučnim in običajnim jezikom, kakor je trdil Vladko, da je baje najnovejša in največpešnejša jezikovna metoda, ki se je pa danes obnesla prav slabo. (Dalje.)

To pa mora slednjič stranko ubiti. A to se zgodi tem gotoveje, ker je notorična stvar, da vse velike kršćansko-socialne stranke na Dunaju sloni le na popularnosti in veliki avtoriteti par oseb, izlasti pa vodje dra. Luegerja. Ko izgine ta, prične se proces razpadanja.

Irredente pa le ni!

Iz Gorice smo prejeli: Med Avstrijo in oficijelno Italijo vlada tako debelo in nepopravljivo prijateljstvo, da prva, posebno v obmejnih deželah, največ pa na Primorskem, zapostavlja in žali svoje lastne podanike v prid in korist v te kraje privandranim Lahom s trehuhom za kruhom. Mnogo avstrijskih podanikov laške narodnosti in pa razni renegatje poznajo Avstrijo le tedaj, ko jim deli materijalne koristi, drugače pa napravljajo demonstracije za združitev z velikim laškim škornjem. V tem smislu so delovali tudi v nedeljo v Červinjanu na veselici v prid „nepolitične“ Lega nazionale. Te veselice se je vdeležil in je tudi govoril v veliko-italijanskem duhu izvoljeni — a še ne potrjeni gorški župan Giorgio Bombig. Na veselici je bilo vse pristno sarojsko: pivali in svirali so veleitalijanske pesmi, plapolala je povsod laška trobojnica, izpuščali so balončke v laških barvah, govorice so bile nasičene udanosti do Italije, in kar kleče plazili so naši neodrešenci pred laškimi kraljevimi uradniki, ki so jih posetili z ene strani meje. Razdelili so med vdeležence tudi na stotine protiaustrijskih brošur in raznih v Avstriji prepovedanih časopisov, ki so jih naši Lah požirali tako blazno in poželjivo, da so večkrat dana znamenja spregledali ter molčali, namesto da bi kričali „viva Italia!“

Laški kolezarji so pa demonstrirali tik meje; postavili so namreč na vseh voznih poteh, ki vodijo v Avstrijo, napise, naznanjajoče, da je ravno ob isti točki konec avstrijskega gospodarstva. Ob meji na cesti, ki vodi v Palmonovo, je imel italijansko-kraljevi profesor Ciro Bortolotti iz Vidma jako pomembljiv govor. Rekli je namreč, da tik meje postavljeni kazipoti niso postavljeni edino v to, da uljudno pozdravljajo popotnika, ko stopa na italijansko zemljo, marveč tudi v opomin, da je italijanski narod plemenit in uljuden in preneša težko ter ozovovljeno proviciranje in žalitve polbarskih slovenskih ljudstev. Želim pa in upam, — tako je zaključil gospod profesor — da se ta kazipot v doglednem času prestavi iz istega kraja, in sicer ne po eni sami roki, marveč od tisoč rok, tja mnogo oddaljenejši kraj, kjer so naravne meje naše domovine!

Udeležniki so govorniku ploskali in kričali kakor zbehnjeni deriši. Potem so postavili drugi kazipot na meji pri Privanoh spustili balonček v italijanskih barvah v zrak z nado, da pade na avstrijsko površje, kar bi bilo dobro znamenje, da se izpolnijo njih vroče želje. Ali nesreča je hotela, da je avstrijski veter zanesel balon daleč tja preko Vidma. Ali naj bo to slab omen za irredento?!

Hrvatska.

Vprašanje srbskega patrijarha.

Iz Budimpešte poročajo, da je srbska radikalna stranka imela v Novem Sadu konferenco. V stvari izločitve patrijarha je bil izvoljen odbor dvanajstoročice, ki naj med stranko in vlado skuša rešiti vprašanje potom kompromisa.

Ogrska.

Andrassy in volilna reforma.

Grof Andrassy pozove po redu k sebi vse velike župane Ogrske, da izve od njih točno vse razmere v županijah v svrhu volilne reforme. Vsi veliki župani so dobili nalog, da prinesejo točne podatke o narodnostih, socialisti in kmetijski stranki. — Nadalje je minister dal nalog, da ga točno informirajo o pojedinih okrajih. Gre se o razdelitvi okrajev in za pogoje pod katerimi dobi pojedinec volilno pravico. Govori se, da bo volilna reforma imela za narodnostne pokrajine povsem različne odredbe kakor v madjarskih krajih.

Narodnosti in socialni demokratje.

Iz Budimpešte poročajo: Slovaški posl. Fran Škicak je minul tork v Lipnici poročal volilcem o svojem parlamentarnem delovanju. Velilei so končno vsprejeli resolucijo, na katerem je bilo z odobravanjem vzeto na znanje poročilo o koaliciji s socialisti in radikalno meštansko stranko. Shod se je odločno izrekel proti pluralnemu zistemu volilne pravice. Shod uvidela v taki demokratični zvezi jamstva za bodočnost Ogrske.

Rusija.

Odstavljeni veliki knezi.

Nedavno temu je bil veliki knez Nikolaj Nikolajevič odstavljen kakor načelnik deželne brambre; sedaj se govori, da bo odstavljen tudi topniški nadzornik, veliki knez Sergij. — Ta poslednja čast bo baje povsem odpravljena.

Drobne politične vesti.

Amnestija v Srbiji. — Povodom rojstnega dne srbskega prestolonaslednika podeli kralj Peter veliko amnestijo. Pomoščeni bodo vai častniki, ki so sodelovali v različnih zarotah in ki bi imeli še dolgo sedeti v ječah. — Metropolit je predložil

naučnemu ministru tudi listo onih svečnikov, ki se imajo pomilostiti. Minister je predlog vsprejel in predložil listo kralju na podpis. Poneverjenja Frank-Zottija. Znan „bankir“ v New-Yorku Italijan Frank Zotti je poneveril, kakor javljajo hrvaški listi v Združenih državah, 3 in pol milijona kron in to večinoma siromašnim hrvaškim delavcem bivajočim v Združenih državah. Nov nemški kardinal? V vaticanskih krogih se govori, da bo v Monakovem bivajoči prelaz dr. Franz imenovan kurijem kardinalom. Isti je bil več let urednik berlinske „Germanije“ in je nedavno temu podedoval devet milijonov mark.

Dnevne vesti.

Cvetje z vrta „Slovenčevega“. Predvčerajšnji „Slovenec“ je poklonil svojim čitateljem to le podjensko cvetje: „Tržaško „Edinost“ so že pred desetletji v „Narodu“ nazivali „stara tetka“. Sedaj se je pa ša bolj postarala in njene navade so postale še slabše. Že 13 dni sedaj klepeče o shodu v Boljuncu, mi pa se mirni smejemo tetki, ki brez zoba gristi ne more in ki z dolgim svojim jezikom le kaže, da ostarela ne more razumeti novih časov. Take „stare tetke“ ne bodo zavre našega gibanja! Smili se nam le papir „Edinosti“ in pa ugled slovenskega časopisa, ki ima tako v „Edinosti“ najdolgočasnejši list na slovenskem jugu. — Upamo, da „Edinost“ spiše še nekaj člankov, vsaj I—XX. o shodu v Boljuncu, XXX. o „Slovenčevem“ molčanju. Eno nas pri tem edinjskem mazanju tolaži: da smo vsi kranjski Slovenci složni v sodbo „Edinosti“ in da vsi prav razumemo njeno neslanost.“

Mi ne moremo vedeti, kako diši to cvetje brunnim bravcem „Slovenčevim“. To je pač odvisno od razsodnosti in kulturne stopinje čitateljev. Naša sodba o takem načinu polemike je že znana. Veselimo se pa vendar prav iz srca tega zadnjega šopka iz vrta „Slovenčevega“, ker predobro vemo, da se za takimi neslanostmi skriva — o b n e m o g l a j e z a. In le prišljen humor je, ko se „Slovenec“ dela, kakor da noče pisati o dogodkih v našem Bregu in ko hoče smešiti nas, ker — pišemo. Pojte no, saj se poznamo! Koliko in kaj vse bi vi pisali, ako bi imeli — kaj pisati! Toda, grozdje je visoko in zato je naenkrat postalo — kisló! Stvari v Bregu se pač drugače razvijajo, nego je želel in tudi na semnjarski način napovedoval „Slovenec“. Zato se mu zdi „neslano“, ako se piše o dogodkih v Bregu.

Kar se tiče naše „dolgočasnosti“, so pa za sodbo edine kompetetni tisoči stalnih naših odjemalcev.

Do tu jemljemo „Slovenčev“ cvetje od — veselo strani. Resnega odgovora pa zaslužuje zaključni stavek o „složnosti kranjskih Slovencev“ v sodbi o „Edinosti“. Naš list je v tem slučaju le vreča, po kateri se maha, zadeta pa je stvar, ki bi morala biti svetu tudi „Slovincu“. Ni dvoma, da je „Slovenec“ tu aludiral na zadnji, na tem mestu že omenjeni napad v „Slov. Narodu“ na vodstvo tržaških Slovencev radi šolskega vprašanja. Torej radi čisto kulturnega vprašanja, ki je ne bo nikdo, ki ima le iskrico ljubezni do napredka naroda in njegove bodočnosti, spravljaj v zvezo z našimi strankarskimi hrbtami. Iz velevažnih razlogov, v interesu stvari same, nismo stvarno nič odgovorili „Slov. Narodu“. Iz istih razlogov ne odgovarjamo „Slovincu“. Konstatujemo pa pred vsem slovenskim svetom, da se „Slovenec“ proglasa solidarnim s skrajno krivičnim in za naše šolsko vprašanje skrajno nevarnim napadom v „Slov. Narodu“. Gospe, ki se sicer krvavo koljejo med seboj, so kar naenkrat složni, ko se jim ponuja prilika, da spravljajo v nevarnost slovenski kulturni interes v Trstu. Gospoda so složni in tej slogi ni prav nič na potu borba — za naša!

„Slovenec“ je podal le nov dokaz, kako degenirano je strankarsko življenje v Sloveniji, kjer je vravnava le zli instinkti sovražstva, zavisti, strankarske sebičnosti in — zlobe!!

Zaveza avstr. jugosl. učiteljskih društev bo imela dne 6., 7. in 8. septembra 1908 v Gorici svojo XX. glavno skupščino.

Program: I. V nedeljo, dne 6. septembra. 1. Ob 11. uri predpoludne seja upravnega odbora v hotelu pri Jelenu. 2. Ob 3. uri popoldne zborovanje delegacije v „Citlinski dvorani“ — na voglu semeniške in tržne ulice. 3. Ob 8. uri zvečer koncert pri Jelenu. (Vabilo in vsopred koncerta se natisne posebej.)

II. V ponedeljek, dne 7. septembra. 1. Ob 9. uri predpoludne občni zbor društva „Jubilejska samopomoč“ po običajnem dnevnem redu. 2. Ob 10. uri predpoludne glavno zborovanje v Sokolski dvorani v „Trgovskem domu“ po vsopred, ki ga določi delegacija. 3. Ob 1. uri popoldne banket pri Jelenu. (Kuvrt brez pišaje 3 K.)

III. V torek, dne 8. septembra. Izlet na Simon Gregorčič dom. Izlet se vrši v dveh skupinah: a) v Videm-Čedad-Kobarid-Vrsno, ali b) v Sv. Lucijo-Tolmin-Vrsno. Izletniki a) skupine se odpeljejo dne 7. septembra ob 6. uri in pol zvečer do Vidma in dne 8. septembra zjutraj v Čedad, Kobarid in v Vrsno. Izletniki b) skupine se odpeljejo dne 7. septembra zvečer do Sv. Lucije ali v Tolmin

in dne 8. septembra zjutraj v Vrsno, ali pa istega dne zjutraj iz Gorice naravnost v Vrsno. Iz Čedada in od Sv. Lucije se nadaljuje pot na vozovih, zato se mora vsak udeleženec zglasti pri pripravljalnem odboru v Gorici, sicer mora hoditi peš.

Za letošnjo glavno skupščino so zglasene sledeče razprave:

1. Šola in kmetiško vprašanje. Poročevalec deželni poslanec gosp. Engelbert Gangl, urednik in real. učitelj v Idriji.

2. Regulacija učiteljskih plač. Poročevalec gosp. Anton Pesek, šol. voditelj v Narapljah.

3. Narodnonapredno učiteljestvo in klerikalizem. Poročevalec g. Fran Silvester, nadučitelj v Črnem vrhu nad Idrijo.

4. Kaj najstori učiteljestvo v trajan spomin šestdesetletnice vladanja cesarja Franca Jožefa I. Poročevalec g. Anton Pesek, šolski vodja v Narapljah.

Predlogi pa:

1. V okviru naše stanovske organizacije naj se ustanovi pomožen sklad v podporo obolelim učiteljem in učiteljicam.

2. Na Štajerskem, Kranjskem in Primorskem naj se ustanovi po eno društvo „Pravniški dom“, ki naj podpira učiteljske inke in skrbi za učiteljski naraščaj.

3. Ustanovi naj se jubilejno društvo „Dom in šola“, ki bi dajalo društvenikom za določeni prispevek vsak mesec list „Domače ognjišče“ in še 2 ali 3 knjige enkrat v letu. Namen društva naj bi bil, delovati za stik med domom in šolo ter nuditi narodu zdravega, poučnega in zabavnega čtiva, da se povzdigne naše ljudstvo na višjo stopinjo naobrazbe.

Kako lažejo!!! Minulo nedeljo je „Delavsko podporno društvo“ slavilo običajno obletnico blagoslovljenja svoje zastave. Točno ob 7. uri 50 min. zjutraj je šel spreved z godbo in imenovano trobojnico od „Narodnega doma“ po trgu pred vojašnico in po ul. „Della caserma“ v cerkev sv. Antona novega. Okolo 8 ure in 40 minut se je društvo in drugo občinstvo vračalo po istej poti nazaj v svoje prostore v „Narodni dom“. Vdeležencev je bilo na potu v cerkev najmanj 500, a na povratku na tisoče.

Sedaj pa čitajte, kako laški listi opisujejo to naša slavnost.

„Gazzettino“ 2. 9. 08.

„Domenica“ — ci racconta uno che vide — una trentina di slavi, con i nastri tricolori a tracolla, banda e bandiera verso le 5-30 del mattino salirono il Corso a suon di musica e per via Sant'Antonio e Caserma si diressero verso le loro sede.

Data l'ora mattutina, non vi fu reazione da parte dei cittadini, sicché la marcia slava fu fatta di sorpresa, e ciò con tutta probabilità per il fatto che gli slavi or sanno per esperienza che quando i cittadini sono alzati, il passare per le vie di Trieste a suon di canti e di musiche esotiche riesca poco pratico e per nulla gradito alle spalle degli eventuali partecipanti al corteo... zaključno.

Il quale, anche domenica mattina, mentre passava per il Corso s'ebbe caloroso saluto di fischi dai cittadini più mattinieri che allarmati dal rumore degli strumenti dei „soco-listi“, si affacciavano alle finestre: e ai fischi gli slavi risposero con ogni sorta di parolacce triviali (in italiano naturalmente) e facendo dei gesti sconci, cari assai alla loro civiltà.

Slovenski bi se čitalo:

Se ena slovenska provokacija.

V nedeljo — poroča nam očevidec — je tridesetorica Slovanov, z narodnimi traki preko ramen, z godbo in zastavo okolo 5 ure 30 minut zjutraj, šla po Corsu, koder je godba svirala. Po ulicah S. Antonio in Caserma so šli v sedež društva. Vled zgodnje ure ni bilo reakcije od strani meščanstva. Tako je bilo slovensko korakanje izvršeno nepričakovano in z vsjo gotovostjo zato, ker Slovani vedo sedaj vsled izkustev, da pohodi po mestnih ulicah tržaških, ko je meščanstvo pokoncu — posebno s eksotičnim petjem in glashami — ni preveč praktično in še manj prijetno na pleča eventualnih vdeležencev spreveda za kaj esko v (!!)

Tak spreved je tudi bil tudi v nedeljo, ko je šel po Corsu (!!!), vsprejet s toplim življenjem zgodnejših meščanov, ki so bili alarmirani po razbijanju sokolskih instrumentov in so vsled tega hiteli na okna. Slovani so življenju odgovarjali v vsakovratni umazanosti (umeje se da v laškem jeziku) in delali so nedostojna znamenja, ki so zelo draga njih civilizaciji.

Dovolj! Pero nam noče dalje! Umazanost lahonska je taka, da se je celo jekleno pero — sramuje! Da ne bo kedo mialil, da smo tu morda kaj podtaknili — laškim glasilom: to je bil vzrok, da smo prinesli stvar tudi v laškem originalu. Kdor pozna naš Trst, ve, da od „Narodnega doma“ v cerkev sv. Antona novega ne vodi pot preko Corsa. To drzno laž, da je šel spreved po Corso, so napisali le z namenom, da bi hujskali laško občinstvo. Najnesramnejša laž jim ni nesramna dovolj, da bi se je aramovali!! Ponatisnili smo laški original tudi zato, da bodo videli izvestni naši ljudje in tudi izvestni slov. časniki, iz kakih virov zajemajo, ko verujejo raznim laškim časnikom, in tako izdajalsko je, ako se celo sklicujejo na take smradne

vire. Pokazali smo, kako perfidni so naši so-sedje in koliko jim je verjeti.

Tisoči nedeljskih vdeležencev in gledalcev so priča za to, kar smo napisali tu in kako naši narodni nasprotniki — lažejo.

Poglavje o regnikolih. Iz Doline: V „Edinosti“ od 16. t. m. ste poročali, da je prišlo tu do spopada med italijanskimi in slovenskimi delavci in da je bil v tem spopadu neki Italijan ranjen. Stvar pa se je dogodila tako le:

V opekarni pod Dolino je uslužbenih kakih 30 delavcev. Velika večina so Italijani — regnikoli, ki tako jemljejo domačinom kruh izpred ust. Če n. pr. prosi kak domačin, da bi ga vzeli na dolo, odgovarjajo vedno, da n. dela. Če pa se v isti hip oglasa makari 10 Italijanov, jih vsprejemljejo vseh.

Navadno je torej, da razmerje med tem regnikoli in domačin prebivalstvom ni ravno najbolje.

Dne 14. m. m. je nanesel slučaj, da so v gostilni blizu opekarnje igrali na karte (takozvano „briskolo“) dva regnikola in dva Slovenci. Meji igro pa je zapazil jeden domačinov, da regnikolo Placido Morelli ne piše pravilno znakov (ali drugimi besedami: da — vara). Ko je našinec pozval radi tega Morellija na red, ga je ta posedniji udaril s pestjo v senca. A to ni bilo še dovolj. Regnicolo je pograbil stolico, da bi žnjo udaril domačina. In kričal je Italijan: „Porco d'un vigliacho austriaco, ti ti vai comandar qua!!!“

Vspritno nevarnosti, ki mu je pretila, je potegnil naš človek krivec, kakor ga imajo naši kmetje pri sebi, ker ga rabijo na polju in izlasti pri trtah, da bi se branil žojim. Ni imel torej nobenega namena, da bi ranil nasprotnika, ampak le braniti se je hotel. V tem pa je regnicolo dalje srdito mahal s stolico in je ob tem zadel z roko na krivec in se obrezal.

To je gola resnica. Pa denimo tudi, da bi bil res našinec poškoval regnicola. Kdo je bil kriv na tem, kdo je provzročil prepri in kdo je tudi rabil nasilje? Tako se dogaja vedno. Najprej izživljajo in napadajo dejanski; potem pa, če nastaja reakcija, pa kriče, kako so bili napadeni! In da umejamo vse nesramnost regnicolov, moramo uvaževati, da tako nastopajo tudi na slovenskih tleh in med slovenskim ljudstvom!! In sultiranjem našega ljudstva plčujejo gostoljubnost, ki uživajo, zasramujejo isto ljudstvo, kateremu odjemljejo zaslužek!! Nad vse značilen in tipičen pa je vsikl regnicola Morellija, češ, da Avstrijec nima ničesar tu zapovedati! A prosimo: to se je zgodilo pri Dolini! Celo na slovenskih tleh se vedejo ti regnikoli! tako, kakor da so oni gospodarji tu! Kakšni so še le v krajih, kjer imajo zaslonbo v lokalnih faktorjih k. n. pr. tu v Trstu!! Qua commandemo noi, questo te nostre terre!! — To je njihov stereotipna traza. Tu za p o v e d u j e m o m i, t o s o n a š a t l a ! ! . . .

Dogodek v Dolini je res poučen in kaže na eklatanten način, kako je že do viška prikipeła potreba, da se državne oblasti v dramijo energičnim dejanjem v interesu mira v deželi in v obrambo domačega prebivalstva pred to regnikolsko nadlego in — zalego. S j bi moralo biti znano tudi našim oblastnim kakih elementov je med temi nemilimi gosti. Velik odstotek med njimi tvorijo subjekti, ki so ali prišli iz italijanskih zaporov radi raznih zločinov, ali pa jih italijanske oblasti iščejo radi zločinov in žive tu (regnicoli namreč) pod krivimi imeni.

Če se že oblastim ne zdi vredno, da bi varovale domače slovensko ljudstvo pred žaljenji in nevarnostmi od strani regnicolov, pa bi morale iz obzirov na splošno javno varnost z vsjo strogostjo nastopati proti nevarnim subjektora ter očistiti tržaški zrak od teh — miazmov.

Za proslavo 100-letnica rojstva J. Gerdine Vrdeljskega. Zadnja seja se bo vršila v soboto, dne 5. sep. na Vrdeli.

Izšle so ravnokar razglednice ss sliko in rojstnim krajem Vrdeljskega. Slovenci! Sezajte pridno po teh razglednicah, ki jih dobite v Gorenčeri knjigarni. Saj je čistu dobiček razglednic in slavnosti sploh namenjen narodni stvari, a v prvi vrsti potrebni ljudski knjižnici na Vrdeli!

Na c. kr. pripravnički za srednje šole na Proseku se prične šolsko leto dne 16. septembra se sv. mašo. Zatem se bo vpisovalo novo dole učence, kar prične redni pouk. Vsi oni stariši, ki žele, da bi bili njihovi otroci deležni tega pouka, se morejo obvezati, da bodo pošiljali svoje sinove v daljno izobrazbo na srednje šole. Na one stariše pa, ki bi sami želeli, da bi se njihovi sinovi navčili kaj nemščine, se ne bo moglo več ozirati. Učenci se morajo javit v sprejmu starišev ozir. namestnikov. Prinesti morejo zadnje šolske spričevalo s prav dobrim vspehom, rojstni list, spričevalo o capljaju kozic in o zdravih očeh. Vodstvo c. kr. pripravnic za srednje šole. Na Proseku, dne 3. septembra 1908.

Razpisani štipendiji. Razpisani so trije štipendiji škofa Ravnikarja po 200 K na leto. Prošnje je uložiti potom c. k. gim. ravnateljstva na c. kr. namestništvo v Trstu do 30. tega meseca.

XXIII. glavna skupščina „Družba sv. G. in M.“. Udeleženci, ki nameravajo priti že na predvečer skupščine — 18. septembra — v Ptuj in reflektirajo na prenočišča, naj na-

znanijsi „Moški podružnici družbe sv. C. in M.“ v Ptuiju najpogostejše do 8. septembra.

Za udeležence skupščine se bo ob 10. uri popoldne čitala maša v podružniški cerkvi sv. Ožbalda v Ptuiju.

Ob priliki glavne skupščine „družba sv. C. in M.“ v Ptuiju se bo vršila dne 13. septembra 1908. popoldne v vseh prostorih „Narodnega doma“ ljudska slavnost. Prireditelj pevskega dela je prevzelo „Slovensko pevsko društvo“ v Ptuiju, sodelovanje sta zagotovila ormoški moški in mešani zbor. Priprave za slavnost se vrše pod vodstvom posebnega damskega odbora.

Na predvečer skupščine — 12. septembra — se priredi v čitalniških prostorih priateljjski staneč skupščinarjev.

Tržaška mala kronika.

Pogreb nesrečnega Rudolfa Pakja. Včeraj ob 4. uri popoldne se je vršil iz lastnega stanovanja ob veliki vdeležbi pogreb osemletnega Rudolfa Pakja, ki ga je v torek voz tako grozno raznesel. Pogreba so se zlasti mnogoštevilno vdeležili in podarili venec kolegi očeta Ignacija, ki je c. kr. redar.

Isti je bil tudi sinoči v našem uredištvu in nas prosil, da izrekamo v njegovem imenu zahvalo vsem onim, ki so ga tolažili v tej grozni nesreči, zlasti c. kr. višjemu redarstvenemu komisarju g. Pertotu in rodbini, kakor tudi njegovim kolegom, redarjem.

Kakor smo se informirali, je bilo pisanje „Piccola“, ki se loteva kakor hijena vsake nesreče in ne prizanaša niti obupu nesrečne matere, čisto tendenciozno. Kajti ni res, da zadevne uboge roditeljice, ki je znana kakor pazna in skrbna mati, kako krivdo. V javnem vrtu pustijo vendar vse matere večjo svobodo svojim otrokom in zlasti ne tekajo vedno za takimi otroci, ki so že odrasli za šolo. Radi take grozne nesreče treba le ubogo mater pomilovati, ali ona je — Slovenka in se povrh redarstva soproga. Zato ni našla milosti pred „Piccolom“, ki se običajno z bolešno romantiko česira za vsako prostiutko.

Hipna smrt v parniku. Karl Jupanec, star 48 let, iz Trsta, delavec v ladjedelnici Sv. Marka, je včeraj zvečer stopil na krov parnika „Gianpaolo“, da bi šel v Milje. Kar naekrat zgrudil se je na tla in bil je mrtev. V Miljah je že zdravnik čakal na parnik, a je mogel le konstatirati smrt.

Odmevi z predvečerašnje nevihte. — Na zgodba na morju. Dviganje predvečerašnje nevihte je povzročilo razen pogrezanja trabakel na „Benvenuto“ iz Gradeža, o katerem smo že poročali, tudi druge nezgode na morju.

Parnik „Andromeda“ je zvečer plul iz Trsta proti Piranu. Ob 8 in pol je v bližini tega pristanišča rešil trabakelj „San Marco“ iz Kopra, lastnino J. Depangherja. Valovi so mu strli krmilo in razdrapali jadra; dolgo časa je moštvo delalo obupna znamenja na pomoč, boječ se da bi veter jih ne zagnal na široko morje.

Kmalu potem je parnik „Risano“, ki vozi med Pulo in Trstom, pred Izolo dobil na videl čezotski bragac, ki je potreboval pomoči, ker se mu je zlomila antena in raztrgalo zadnje jadro. Po dolgem naporu je „Risano“ pod vetrom pristalo ob bragac in ga remorkiral v Izolo.

Druga nezgoda se je zgodila v našem pristanišču pri pomolu Sv. Karla. Parnik „Timavo“ istrsko-tržaške družbe sta veter in razburkan valovje zagnala z vso močjo, ko je odplaval iz pristanišča proti parniku „Montalono“. Zadnji parnik se je precej poškodoval, še več pa „Timavo“. Skoda znaša čez 1000 kron.

Odmev z nedavne ljubimске tragedije. Nikolaj Vascotto je izstopil iz bolnišnice. Na ukaz sodišča je kazensko postopanje proti njemu zaključeno. Kakor se čitatelji spominjajo, je Vascotto na stopnišču ulice Magherita poskušal vstreliti svojo ljubico Nikolino Fragiaccino in potem samega sebe. Ona je že pred mesecem dni izšla iz bolnišnice popolnoma okrevana. On se nabaja še v konvalescenca. Preiskava je smatrala, da se je Vascotto pri činu nahajal v takem duševnem stanju, ki izključuje vsako odgovornost.

Eulenburški regnikolo. Regnikoli se specializirajo sploh v vseh strokah zločinstva. V tehničnem zavodu dela nek Fran Cella, 38 leten kotlar iz Genove, ki je bil v ponedeljek zjutraj aretiran, radi homoseksualnih činov. Skušal je zavesti več mladih delavcev in vajencev s tem, da jim je obetal denar, zlato verižico, prstan itd. — Nekega Benedikta S. je poklical v svoje stanovanje in ga omanil s takimi obljubami. Fant je bil par dni potem pri zdravniku in drug dan je bil Cella aretiran. Tudi o drugih takih poskusih je znano. Tako si je nek bolj prekanjen delavec dal poprej izročiti verigo in prstan in — potem zbežal na velikanski smeh drugih delavcev, ki so opozorjeni od nje prisluškovali.

Za 13 mesecev hrane in stanovanja. — Grozno je smrtjo. Nostrom parnika „Laura“, Avgust M., je šivilji Terezi Godia, stari 32 let, stanujoči v ulici Riborgo št. 25, ostal dolžan 13 mesecev hrane in stanovanja, od kar je M. bival pri njej skupaj s svojo ljubico Ivanko K. — M. je nekega dne odšel iz stanovanja, ne da bi ji plačal niti groša, in zginil brez sledu. Godia je bila kar izven sebe.

Včeraj zjutraj pa ga je srečala na ulici, ko je mirno in veselo vodil svojo ljubico pod

pazduho v neko pivarno. Stopila je kar naenkrat od zdej med parček in energično zahtevala svoj denar. Kričala je pri tem ko sraka z vso ono ogorčenostjo, do katere je bila pravzaprav upravičena. Nabralo se je seveda mnogo ljudi, ki so okolo prepirajočih prodajali zija. Ni manjkalo niti šaljivcev, ki so vprašali besno upnico, koliko bi rada sprejela na račun. Dolžnik je pomirjeval in ljubica je bila rudeča ko rak. Ona druga pa je kričala in kričala, rudeča na licu ko puran in slednjič izustila besede: „Ne bom zadovoljna, dokler ne odrežem vrat temu sleparju!“

On je poklical redarja, ker se je „ustrasil“, in dal njo aretirati radi grožnje. Kajti se ne sme groziti niti dolžniku.

Kronika nezdod. Agneza Filipović stara 53 let, stanujoča v ulici Molin grande št. 16, II. nadstropje, je pala včeraj pod kočijo in si zvinila levo pleče. Lečila jo je zdravniška postaja.

Karl Dubič, star 7 let, stanujoč v Kjadinu št. 437, je pal včeraj in si zvinil desno piščal. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Peter Šajn star 18 let, težak stanujoč v ul. Osceja št. 5, je bil včeraj sprejet v X. oddelku bolnišnice radi težke bunke na prsih. Zadel je na voje premikajočega se vozčka.

Ubil je petorico. — Aretiran, ko je spravljal svoje žrtve v skrivališče. Redar je včeraj zjutraj ob 2. uri ustavljal na ulici Conti nekega možakarja, ki je nekam sumljivo hitel po ulici in nosil pod pazduho velik omet. Föderpersperg! Redar je odvil omet in našel v njem — nepopisna groza! — pet mastnih kapunov. — Kri, ki je kapala iz strašnih ran, je dala soditi, da se je zločin izvršil malo poprej. Na odgovor, čegavi so kapuni, ni Föderpersperg II. znal odgovora in pridržali so ga. Jutri se bo vršil pogreb onih žrtev — pri kaki pojedini.

Smešnica. Dvounao. — „Vaš pokojni soprog je postal žrtev poklica!“ je zdravnik tolažil vdovo po pokojnem soprogu. — Svojega poklica ali vsega, gospod doktor? — je vprašala nesrečna žena.

Koledar in vreme. Danes: Rozalija devica. — Jutri: Lavrencij Justinijan škof. Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne 22,5 Cels. Vreme včeraj: lepo.

Društvene vesti.

Zavarovalnica goveje živine na Proseku priredi, kakor že objavljeno, v nedeljo dne 6. septembra t. l. javno tombolo v prostorih „Gospodarskega društva“ na Kontovelju. Dobitki: Činkvina K 50, I. tombola K 160, II. tombola K 150. Vsaka srečka stane 40 sto. Začetek ob 5. uri pop. Po tomboli bo javen ples, h kateremu bo svirala „proseška godba“ pod vodstvom gosp. Majcena. Vstopnina za gospode 1 K, za gospe in gospodične 60 st. V slučaju slabega vremena se bo vršila tombola ob vsakem vremenu dne 8. septembra. Na obilno udeležbo vabi odbor.

Nar. pip. klub od Sv. Jakoba priredi v soboto, dne 5. septembra, svoj zabavni večer, h kateremu so vabljene vsi znanci in prijatelji kluba. Razum petja in primernih nagovorov bo tudi važno posvetovanje radi neke sporne točke. Na svidenje!

Nar. delav. organizacija.

V torek 8. t. m. bo že v prostorih „Nar. Doma“ pri sv. Ivanu shod voznikov v svrhu ustanovitve zadrage za okolico. Začetek ob 8. uri zvečer.

Vesti iz Goriške.

Društvo za zavarovanje goveje živine v Kostanjerici na Krasu priredi v nedeljo dne 6. sept. t. l. javno tombolo z javnim plesom. Dobitki: Činkvina: prešič: tombola: mlada junica. Srečke se prodajajo po 40 st. Pred in po tomboli se bo vršil javni ples. Čisti dobiček je namenjen društveni blagajni, ki je podpre prav potrebna vsled pogostih nesreč. Zato pričakuje odbor obilno udeležbo od strani občinstva.

Nogo so odrezali v goriški bolnišnici 15 letnemu dečku Petru Vizintinu iz Kronberga, ki je nedavno temu padel v gozdu in si zlomil levo nogo.

Iz Repentabra. Stariu pevcom društva „Dom“! Kdor se želi nekoliko povesečiti in zabavati v družbi svojih nekdanjih sopercev, se gotovo udeleži našega izleta dne 8. t. m. v prijazno dolino Vipavsko do „Pod Skale“.

Dr. Fran Korsano
specijalist za sifilitične in kožne bolezni

ima svoj ambulatorij
v Trstu, v ulici San Nicolò št. 9
(nad Jadransko Banko)
Sprejema od 12. do 1. in od 5. in pol do 6. in pol pop.

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH.

revmatizmu in protinu

je **TEKOČINA GODINA**

Steeklenica stane K 1.40. Iz Trsta se ne odpošilja manje od 4 steklenice proti pošt. povzetju ali proti anticipatni pošiljavi zneska 7 K franco pošt. in zavoj.

Velika zaloga vsakovrstnega pohištva

- navadne do najfineje vrste po najnižjih cenah. -

Peter Jeraj

TRST, ulica Vincenzo Bellini št. 13

ter vogal ulice sv. Katarina.

Prilika!

V podajalnici izgotovljenih oblek in krojačinci

M. FARCHI, Trst

ul. Giacinto Gallina št. 8 (Prej v ul. delle Legna)

prodaja oblek, površnikov, paletot in blač

Najfineje blago.

Cene čudovito nizke!

Pozor na
:: naslov

Oglase treba naslovljati
na „Ins. odd. Edinosti“.

Velika zaloga sira

s specijaliteto lastnega izdelka

Parmegiano, Reggiano, Lodigiano
ovčji, EMENTHAL itd.

Vsi izdelki stari in prastari.

Absolutno konkurenčne cene.

Donà & Perissinotto

Trst, ulica Giuseppe Parini št. 4.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

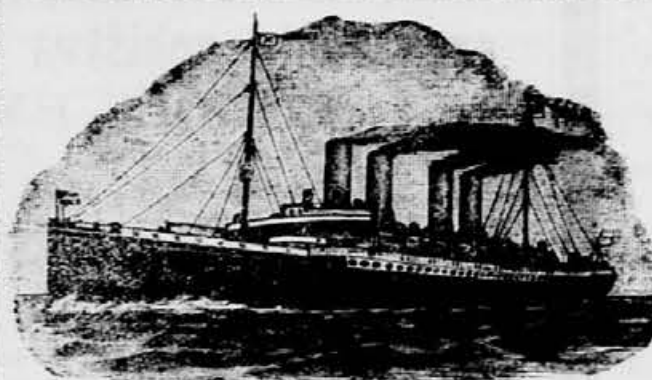
Pohištvo

solidno in elegantno

po zmernih cenah

Rafaele Italia

TRST — Via Maicanton 7

Kdor hoče potovati hitro in lepo
v AMERIKO, naj se vozi s parniki
največje svetovne družbe

Severno-nemški ::::

Lloyd v Bremenu.

Informacije glede cen, črt itd. itd.
se dobivajo vedno brezplačno.

Potovanje iz Trsta skozi Bremen v New-York

traja samo 7 dni.

Odhodi v Severno Ameriko iz Trsta skozi Bremen trikrat v tednu. Potniki, ki potujejo na parnikih Severno-nemškega Lloyda so sprejeti povsodi od društvenih uradnikov. — Kdor hoče oditi v Ameriko, naj piše takoj, da se okoristi prilike potovati ceno in lepo. CENE ZMERNE.

Na ladiji dobra poskrba.

Potne listke se zamore dobiti v Trstu pri

F. Stumpe, Piazza Giuseppina 1

Novo pogrebno podjetje

Trst, Via Vincenzo Bellini št. 13. Telefon 1402.

Na novo urejeno in bogato preshrbljeno z vso najlepšo opravo

Ima krasne voze različnih barv in za vsake vrste pogrebou.

Prodaja vsakovrstne mrtvaške predmete: vence, obleke, rakve itd.

Bogata izbira voščenih sveč. — PRODAJA NA DEBELO IN DROBNO.

Sprejema in vrši naročila na deželi. Preskrbuje se pogrebe v mestu, na deželi in inozemstvo

po zmernih cenah.

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH

Najvspešneje sredstvo proti

Tja in nazaj nas bo vozil naš stari predsednik in ustanovitelj našega društva g. Stefan Ozbič s svojim krasnim „omnibusom“. Nadejajo se udeležba vseh starih pevcev, kličem vam veselo svidenje dne 8. t. m. na vse zgodaj zjutraj pri g. Stefanu Ozbiču.

Predsednik.

Vesti iz Istre.

Gospod kapelan Volk in izobrazba. Iz Brega: Na prvem zaupnem sestanku je rekel dolinski kapelan: Može, mi moramo ustanoviti „Katoliško delavsko izobraževalno in podporno društvo“. Pazite pa vsi, da v to društvo ne vsprejememo nobene inteligence in omikane osebe!

Zakaj to? Čitatelji naj si naredijo sami sodbo!!

Gospod kapelan Volk kakor katoliški, slovenski duhoven in zveza z Italijani. Iz Brega: Neke nedelje popoldne poblagoslovu je rekel g. kapelan Volk: „Može, bližajo se deželnozbornske volitve v Istri. Mi pa moramo paziti; ako ne bomo mogli sami zmagati, se moramo zjediniti z Italijani in bomo rajše volili v deželni zbor italijanskega poslanca nego slovenskega liberalca.“

Slovenski rodoljubje, sodite, da-li je tako početje — slovensko!!

Gospodarska zveza za Istro je priredila — kakor smo že javili — v Puli poučen tečaj o upravi in vodstvu gospodarskih združenj. Tečaja v Puli se je udeleževalo 34 oseb najrazličnejših stanov, tudi več duhovnikov in učiteljev je bilo vmes. Slušatelji so bili izprašani in je imel tečaj popoln vseh. Napovedani tečaj v Trstu je odložil iz več važnih razlogov, a se bo obdrževal čim prej.

Dekani 3. septembra. Danes je bil tu zaupni shod sklican po županu dolinskemu, ki je bil jako dobro obiskan. Vdeležilo se ga je nad 160 oseb.

Ob 9. uri in pol popoldne je sklicatelj otvoril shod: pozdravil je navzoče in prosil, da izvolijo predsednika. Predsednikom shoda je bil izvoljen poslanec Mandić. G. prof. Mandić je rekel, da bi mu bilo ljubše, če bi bil kdo drugi izvoljen za predsednika, češ, da ima o marsičem poročati. Nato je v kratkem poročal o delovanju deželne in državne zbornice. Konečno je povdarjal, kakšne lastnosti morajo imeti naši bodoči deželni poslanci. Pred vsem mora imeti poslanec jasno čelo in razsodno razum. Omenjal je, kako bi med Slovenci nekateri hoteli imeti zastopstvo interesov odnosno stanov, kar pa ni prav. Zatem so govorili še gg.: Pangerc, Šiković, dr. Črne, Mahnič, Pribac, Valentič, Urbančič, Andrejašič, Novak, Jereb, Agnoletto in Sarcin. Sklenilo se je predlagati političnemu društvu šest oseb, izmed katerih naj izbere kandidata.

Konečno se je sklenilo, da se izvoli iz vsake občine po 2 zaupnika, ki naj potem o predmetu sklepajo. Vsled tega se je tudi sklenilo, da se v to svrhu shod za pol ure prekine, da se zborovalci med seboj pogovore.

Dogovorili so se, da se takoj sestanejo v seji, na kateri bi sklepali o predmetu. Predsednikom volilnega zaupnega odbora je bil izvoljen župan g. Piciga, tajnikom pa g. Orel.

Ta zaupni odbor je, vpošteva je nasvete zborovalcev, določil predlagati „političnemu društvu za Istro v Pazinu“, šest uglednih moč, izmed katerih, naj potem izbere kandidata ter jih proglasi.

Konečno je predsednik zaupnega shoda proglasil ta sklep zaupnega odbora, in predstavljal dotični zapisnik. Zborovalci so ta sklep enoglasno vsprejeli.

Konečno ker je g. župan Piciga podaril buteljke, se je nabralo za Ciril-Metodijevo družbo za Istro 13 K 52 stot.

Iz Kastelca nad Dolino. 31. avg. 1908. Tukajšnji posestnik in lovec Josip Kočever je danes vstrelil precejšnjega jastreba, ki meri 124 cm z razpetimi kraljuti.

Jastreb se je naselil tu morda komaj letos, ker ga ni bilo že mnogo let tukaj opaziti. Nekje v bližini Kastelca mora tudi gnezdit, kjer videlo se je večkrat oba stara (samca in samico), in g. Kočever upa, da postreli tudi drugega starega kakor tudi mladiča. Jastreb tu le redko kedaj gnezdi; peč se pa pogostoma pokaže in prihaja sem iz notranjskih gozdov.

Razpisana je služba čuvaja pri c. kr. kaznilnici v Kopru.

Vesti iz Kranjske.

Kazenska razprava proti morilcu vipavskega dekana Matija Vipavca se bo vršila pred porotnim sodiščem v Ljubljani prihodnji ponedeljek.

Vesti iz Štajerske.

Sadna letina je letos na Štajerskem zelo obilna, kakovost sadja izvrstna. A cene izlazi za moštno sadje zelo slabe, po nekod komaj do 4 stotinke kilograma.

Baron Beck časten občan. V Gotovljah blizu Zorca je bil v predvečerajšnji občinski seji ministerski predsednik baron Beck, ki ima v občini graščino Plešje, izvoljen za častnim občanom.

Nesreča s pištolo. V Lubečnem pri Celju se je igral 13letni Anton Vrečar s staro zar-

javelo pištolo. Ko jo je sprožil, se je razletela in fant je dobil hude poškodbe na roki.

Nemškutarska zmaga. Na občinskih volitvah v Peklu pri Poljčanah so zmagali nemškutarji.

Gospodarstvo.

Ustredni banka českých spořitelén. — Osrednja banka českých branilnic v Pragi: Vloge so dosegle z dnem 1. avgusta znesek K 83,740,189.90.

Hrvatska banka v Ameriki propadla. Iz New Jorka poročajo, da je bančna trdka G. A. Skrivanič v Allegheni napovedala konkurz.

Mleko se je na Dunaju podražilo za 2 stot. pri litru.

Jesih (ocet) najboljša vrsta zalaga tržaška tovarna jesih Maksimilijan Dann, Trst, ulica Antonio Caccia št. 11. Peveroni in Citrali v steklenicah.

Plačilo na obroke (mesečne ali tedenske). — Trliž, posteljna pokrivala, dežniki, blago za ženske obleke, obleke za moške. — Pisati dopisnico na LEVI, Maddonnina, štiriinšestdeset, I. nad. 1323

Diplomirana učiteljica za francoski jezik — Ema Živic, se priporoča častitim družinam. 1333

Na hrano se sprejmejo gospodje pri slovenski družini. Naslov Edinost. (1329)

Sodi vsake vrste so na prodaj na Opčinah št. 176 in v Trstu, Via della Valle št. 1. 1295

Javni ples priredijo mladeniči v Sezani dne 6. septembra 1908 v prostorih gostilne g. Polaja, 1303

Hiša na prodaj z 5 prostori in 600 kft zemlje, Sv. Ivan, ulica Skoljo št. 218.

Prodajo se obleke, površniki, zimske suknje za odrasle in za otroke. Cene zmerno. Plačilo na obroke. — KOSTORIŠ, ulica San Giovanni 16, I. nadstropje, tik Restavracije „La Cooperativa“. 1306

Grozdje na prodaj rdeče in belo se že dobiva v Pobjegih in Cezarih pri Kopru. Posebno se na to opozarjajo trgovci z vinom s Kranjskega in Primorskega. — Bembič Jožef, Pobjegi 155. 1315

Vsakovrstne vinske posode se prodajo v ulici Paduina 21, Franc Budau. 1178

Dve veliki in dve majhni sobi, dvorišče in kuhinja se oddajo takoj v najem v ulici Lavatario št. 11. Informacije pri vratarju. 1307

Odda se velika meblirana soba na zračnem prostoru za eno ali dve osebi. Via Sta. Maria Maggiore št. 4, III. n. 1319

Na prodaj hiša z dobro vpeljano gostilno in hrano pri slovenski družini. Via Farneto 58, II. vrata 6. 1324

Odda se v najem soba z dvema posteljnima in hrano pri slovenski družini. Via Farneto 58, II. vrata 6. 1324

PEKARNA in SLADČIČARNA

Dominik Milanič, Trst

ulica della Guardia št. 24

Prodaja: 3-krat na dan svež kruh, najfinejšo moko vsake vrste; vino v buteljkah in likerji.

Bogata zaloga specialne grenčice „TORERO“.

!! Izvanredna prilika !!

V petek, dne 4. septembra ob 3. uri popoldne se odpre nova

Prodajalnica čevljev in drugih predmetov

v Trstu, ulica San Antonio 8 (vogal Via Nuova)

Prodalo se bo 10.000 čevljev za moške, ženske in otroke — z 50% odbitkom.

Prodalo se bo tudi vsakovrstnih drugih predmetov.

Prvo primorsko podjetje za

prevažanje pohištva in speđicijsko podjetje

RUDOLF EXNER - TRST

Telefon št. 847. - Via della Stazione št. 17. - Telefon št. 7

Filijalke v PULI, GORICI, REKI in GRADEŽU.

Prevažanje pohištva na vse kraje tu- in inozemstva v zaprtih patentnih vozovih za pohištvo, dolgih 6 do 8 metrov.

(Posiljanje predmetov, ki se jemljejo na potovanje in prevažanje blaga na vse pruge.)

Sprejema se tudi pohištva in druge predmete v shrambo v lastni za to pripravljena suha skladišča.

Edini tržaški zavod za „VACUM-CLEANER“.

ČIŠČENJE in SHRANJEVANJE PREPROG

Točna postrežba in nizke cene.

„Tržaška posojilnica in hranilnica“

registrovana zadruga z omejenim poročtvom.

Piazza della Caserma št. 2, I. n. — TRST — V lastni hiši. (Vhod po glavnih stopnicah) — TELEFON št. 952

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud in jih obrestuje po

4 %

Rentni davek od hranilnih vlog plačuje zavod sam. Vloga se lahko po 1 krono.

Posojila daja na vknjižbo po dogovoru 5%—6%, na menjice po 6%, na zastave po 5 1/2% in na amortizacijo za daljšo dobo po dogovoru.

Uradne ure: od 9.—12. ure dopoludne in od 3.—5. popoldne.

Izplačuje se vsaki dan ob uradnih urah. — Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Ima najmoderneje urejeno varnostno celico za shrambo vrednostnih papirjev, listin itd. kakor tudi hranilne pušice, s katerimi se najuspešneje navaja štediti svojo deco.

Poštno-hranilnični račun 816-004

Stenic ni več!

po uporabi novega izdelka „DESTRUCTOR“

odlikovanega z diplomom velike nagrade na zadnji mednarodni razstavi v Rimu.

„DESTRUCTOR“ deluje takoj. Pokonča jajčka vsake golazni in ne dopusti, da se zopet zakotijo. Očisti glavo vsake nenake. — „DESTRUCTOR“ je za vsako družino neobhodno potreben. Ne pomaže, ne razjeda, ni strupen, ampak higijeničen. — Na tisoče pisem dokazuje njegovo izbornost. — „DESTRUCTOR“ zalaga

Giuseppe Nuzzi & Co. - Cervignano

Steklenice po K 4.20, 2.30 in 1.50.

Preprodajalcem popust. Na prodaj po vseh mirodlinicah.

Iščejo se povsod zastopniki.

Dobro izkušenega mladeniča za poslovodjo išče za svojo prodajalno z mešaním blagom Gospodarsko in konsumno društvo v Lokvi na Krasu: plača po dogovoru. Oglašiti se je do 30. septembra t. l. pisмено ali ustmeno, pri odboru. — Načelstvo. 1281

Inteligenten mladenič narodnjak, izurjen trgovine s kavcijo, išče primerno službo ali delo. Poučbu pod „Marljiv“ na „Edinost“. 1323

Tvrđka Ivan Simitz Barriera 32 s filijalko v ul. Giosue Carducci 31 prodaja po znanih nizkih cenah obleke in blago za moške obleke povsem nove. Specijalita drobni predmeti za krojače. 1349

PISARNA

D^{ra} Jurija A. Maglich

avtor. div. inženjerja in zemljemerca

se je preselila z 24. avg.

v ul. S. Lazzaro 17

(PALAČA DIANA)

Črevljarnica

Baldinelli

Eleganca, trpežnost, ekonomija.

Sprejema se naročila po meri ter se izvršuje v 24. urah.

Sprejme se naročila za nepremeljive postole. Popravljanja po zmernih cenah.

Prodaja najboljših voščil za čevlje.

Trst, ulica Crosada št. 5, Trst

(Vogal ulice Punta del Forno).

Odpri se bo v soboto nova

Gostilna Maganja

v ulici Ghaga (vogal ulice Carradori)

Točilo se bo

Križansko vino belo in črno in druga razna vina.

Postrežba točna. — Cene zmerno.

Priporoča se udani

JAKOB MAGANJA.

Hočete se prepričati?

obiščite velika skladišča

Marije vdove Salarini

Ponte della Fabra 2 ul. Poste Nuove 6 (vogal Terrente). „Alla Città di Londra“

Velik izbor izgotovljenih oblek za moške, dečke, rastural za otroke. Površniki, močne jape, kačoni in raznih palstetov. Obleke za dom in delo. Delavne obleke. Tirolski ločen. Nepremeljivi plašči (prstni angliški). Specijaliteti: blago tu- in inozemskih vrst. Izgotvirjajo se obleke po meri po najvišji ceni, točno, solidno in elegantno po nizkih cenah.

Prodajalnica in pekarna

P. PETERNEL

je preložena iz ulice Giulia 76

v Vrdelo št. 490

Prodaja tobaka, katera je bila vzeta od prejšnjega lastnika Wran. Jos. je zopet dovoljena sedanjemu lastniku P. PETERNEL.

KLOBUČARNA

G. Doplicher

Corso 34

Klobuki črni in barv. od K 3.- naprej

Klobuki črni in barvani iz klobučevine od K 6.- naprej.

Bogata izbira kap od K 1.- naprej.

VELIKA ZALOGA

PRAZNIH BUTELJK

Trst, via delle Ombrelle 5

TELEFON št. 18-49

GUIDO e UGO COEN

100.000 buteljk od šampanjca

za refošk.

Prodajajo in kupujejo se buteljke vsake vrste za refošk, šampanje, bordeaux, rensko vino, konjak itd. Velika zaloga buteljk od pol litra in 1 1/2 litra. Damjane iz stekla opletene.

Prevzamejo se dopošiljate na deželo.

Kupuje razbije steklo vsake vrste.